

Dossier de la caminada de Callosa d'en Sarrià al Castell de Guadalest

Callosa d'en Sarrià

Història

Els vestigis més antics que es conserven al seu terme es troben a la cova Pinta, jaciment [iber](#). Tingué un florit passat musulmà que es perllongà darrere la conquesta fins al moment de l'expulsió el 1609. [Berenguela Alfonso](#) va obtenir, entre 1268 i 1272, del rei [Jaume I](#) les rendes del lloc; el 1290 l'almirall [Bernat de Sarrià](#) compra Callosa al rei [Alfons I](#) de [València](#) i III d'Aragó i es converteix així en el primer senyor de la baronia i també en el "padrí" del poble. Entre 1333 i 1423 va pertànyer successivament a l'infant [Pere d'Aragó i Anjou](#), a son fill [Alfons d'Aragó i Foix](#), el Vell i a son nét [Alfons d'Aragó i Arenós](#), el Jove, els dos últims, [ducs de Gandia](#) i comtes de [Dénia](#). Reincorporada a la [Corona](#) exerciren el senyoriu [Alfons el Magnànim](#), [Joan de Navarra](#) i després la reina viuda del rei Martí: [Margarida de Prades](#); entre els segles XIV i XVI va sofrir mantes vegades els atacs dels [pirates berberiscs](#). [Guerau Bou](#), el 1458 va crear un vincle que passà el segle XVI als [Montcada](#), marquesos d'[Aitana](#), al mateix temps que el 1556 s'iniciava un plet per la possessió del territori, el qual es va sentenciar el 1757 i el vincle va passar a una altra branca de la família representada per [Francesc Tomàs Faus Martínez de la Raga](#) el qual fou senyor de Callosa fins al 1761 en què s'incorporà a la [Corona](#); però el 1767, per sentència de la [Reial Audiència de València](#), el vincle fundat per [Guerau Bou](#), va passar a [Cristòfol Crespí de Valldaura i Hurtado de Mendoza](#), comte d'Orgaz.

El casc urbà es conserva en prou bones condicions i manté el sabor àrab de la població, passejant-hi podem trobar restes de la muralla que manà construir [Bernat de Sarrià](#) i que està integrada en les cases actuals igual que les escasses deixalles del que fou castell de Callosa; també podrem contemplar-hi:

- **Església arxiprestal de sant Joan Baptista.** Construïda en el segle XVIII per l'arquitecte valencià [Antoni Gilabert Fornés](#) representa un bell exemplar de la transició del [barroc](#) al [neoclassicisme](#). Conserva un magnífic orgue barroc i una bella façana herreriana.
- **El Poador.** Antic llavador.
- **Museu Etnològic i Arqueològic.**
- **Retaules ceràmics** arreu del poble.
- **Convent dels Caputxins.**
- **Fortalesa de Bèrnia.** Obra de l'italià [Joan Baptista Antonelli](#), edificat en el punt més alt de la serra del mateix nom per ordre de [Felip II](#) per defensar-se dels atacs dels pirates i dels alçaments dels [moriscos](#) que, en 1609 es feren forts al seu interior i aguantar un setge que durà gairebé un any. Consumada l'expulsió el castell va ser abandonat i avui resta absolutament arruïnat, malgrat la seua passada lluentor.
- **Espai de la Memòria:** situat al cementiri, és un monument erigit l'any 2016^[10] com a homenatge a persones que visqueren la Guerra Civil del 1936.^[11]

Castell de Guadalest

Història[modifica]

Fundat a l'època musulmana, el cabdill [àrab Al-Azraq](#) va desenvolupar-hi un complex sistema de [regadiu](#) que desenvolupà l'[agricultura](#); després de la [conquesta](#) cristiana va mantenir la seua població [morisca](#); el [1293](#) [Jaume el Just](#) el dona a [Bernat de Sarrià](#), en la família del qual roman fins a [1335](#), període en què el llinatge [Sarrià](#) abasta el senyoriu de gairebé tots els pobles de la vall. Posteriorment tornà a la [corona](#), des la qual va passar a l'infant [Pere d'Aragó, duc de Gandia](#). A la mort de l'últim duc de [Gandia](#) recau en els Cardona. El [1543](#) [Carles I](#) crea el [marquesat de Guadalest](#), que incloïa les poblacions de [Benimantell](#), [Beniardà](#) i [Benifato](#) i el dona a [Sanç de Cardona](#) a perpetuïtat per a ell i els seus successors. El Castell de Guadalest exercí territorialitat sobre gran quantitat de nuclis de població fins a [1609](#), en què, arran de l'[expulsió](#) promoguda per [Felip II](#), foren despoblats; el [1644](#) tenen lloc dos terratrèmols que derruïren el castell; el [1699](#), a la mort sense descendència del darrer marquès, els Orduña, família molt influent a Guadalest, adquirixen la condició d'alcaldes perpetus del poble i el marquesat recau en la persona del marquès d'Ariza; el [1708](#), durant la [Guerra de Successió](#), el castell és volat per una explosió i la casa Orduña és incendiada; el [1748](#) i [1752](#) nous terratrèmols assolen el municipi; el [1971](#) s'acaba de construir l'embassament; el [1974](#) el poble és declarat conjunt historicoartístic.[1]

Demografia i economia

El cens de [2003](#) dona la xifra de 194 habitants. L'encant del poble i la proximitat a nuclis costaners com [Benidorm](#) o [Altea](#) han convertit una economia tradicionalment [agrícola](#), a la qual ja pocs s'hi dediquen, en una altra de dedicada completament al [turisme](#). Han proliferat museus de curiositats i establiments hostalers que ocupen tota la població i els seus habitants. Es manté algun tipus d'[artesanía](#) com ara els [brodats](#) i les [randes](#).

Edificis d'interés[modifica]

Casa dels Orduña

La vila es construí al redós del [castell de l'Alcazaiba](#), que per la seua estratègica situació, sobre una roca, domina tota la vall, i tant l'un com l'altra han sofert una sèrie de transformacions degudes, d'una part, als terratrèmols del [1644](#) i el [1748](#), i d'altra, a la voladura de la fortificació durant la [Guerra de Successió](#). La part antiga es troba dins del recinte emmurallat, al qual s'accedix per una porta feta sobre la roca i hi trobem:

- **Castell de l'Alcazaiba**, o de Sant Josep. Musulmà, del segle XI. Fou molt important en l'edat mitjana. Els terratrèmols i la voladura de 1708 l'arrasaren. Actualment se'n conserven algunes torres.

- **Castell del Rei**. Incorporat al que fou recinte emmurallat, s'hi arriba per un túnel obert en la roca.

- **Casa Orduña**. Casa nobiliària de grans dimensions aixecada en el segle XVII. Actualment seu del [Museu Municipal](#).

- **Església de la Mare de Déu de l'Assumpció**. Durant quatre-cents anys fou la més important de la vall. L'edifici actual es va edificar entre 1734 i 1753 per **José Sierra** en estil **barroc**, sobre un temple anterior que datava dels temps de la conquesta de **Jaume I** (segle XIII). La Guerra de 1936-1939 provocà danys que obligaren, el 1962, a remodelar-la, quan s'escurçà la longitud de la planta i se'n perderen el **creuer** i la **cúpula**. A finals de segle passat va sofrir noves obres que tractaren de recuperar-la. Es tracta d'una església de dimensions petites i planta rectangular, amb tres capelles laterals entre els **contraforts**, **nau** coberta amb **volta de canó** i **absis** semicircular a la **capçalera**. La façana és simple, amb una portada de regust **gòtic** i rematada per una finestra amb un **vitrall** que representa l'**Assumpció**. Està connectada amb la casa dels Orduña, prova de la interdependència del poder civil i religiós de l'època.

- **Presó**. Edificació del XII que fou ajuntament i jutjat. En el soterrani se'n conserven les masmorres.

- **Torre penyal d'Alcalà**. Torre guaita de difícil accés que s'ha convertit en una de les estampes del poble.

- **Ermita de Sant Joaquim i Santa Anna** de Ginés.

Museus[[modifica](#)]

Hem comentat la proliferació de museus de curiositats, dels quals donem tot seguit relació:

- Museu del Pessebre i casetes de nines.

- Museu d'Instruments de tortura.

- [Museu de Microminiatures](#)

- El **Museu de Microminiatures** està situat al municipi del [Castell de Guadalest](#) ([Marina Baixa](#), [País Valencià](#)). Aquest museu exhibeix una col·lecció de microescultures i micropintures de Manuel Ussà.[1] En aquest museu es pot contemplar una col·lecció de miniatures amb lupes molt potents. Entre les diferents miniatures destaquen:[2]

- L'[Estàtua de la Llibertat](#) dins de l'ull d'una agulla.

- [La maja nua](#) de [Goya](#) pintada en l'ala d'una mosca.

- Un *elefant* modelat en els ulls d'un mosquit.

- Un *camell* passant per l'ull d'una agulla.

- [El tres de maig a Madrid](#) de Goya pintats en un gra d'arròs.

- Museu Etnològic de Guadalest. Edifici del segle XVIII.

- Museu microgegant.

- [Museu de Vehícles Històrics Vall de Guadalest](#).

Gastronomia

L'[arròs amb fesols i naps](#), la pebrera farcida, el [minxo](#), el conill, les verdures al forn, l'olleta de blat i les pilotes de dacsó són exemples de la variada cuina local.